

INSPECTORATUL DE INTEGRITATE

MD-2068, mun. Chișinău, str. Alecu Russo, 1
Tel. (373 22) 820 601, fax (373 22) 820 602, www.ani.md ,e-mail: info@ani.md

ACT DE CONSTATARE

nr. 79/12

mun. Chișinău

08 august 2019

Inspector de integritate al Inspectoratului de integritate al Autorității Naționale de Integritate, Sergiu POPA, examinând materialele dosarului de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, inițiat în privința dnei Balan Maria, director al Gimnaziului satului Cozești, raionul Sîngerei, IDNP: [REDACTED], născută la [REDACTED], domiciliată în [REDACTED], în temeiul art. 35 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, a întocmit prezentul act de constatare, prin care,

A STABILIT:

La 21 mai 2019 în cadrul Autorității Naționale de Integritate a fost înregistrată sesizarea nr. 1537, cu privire la eventuala încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese de către dna Balan Maria, director al Gimnaziului satului Cozești, raionul Sîngerei.

La 23 mai 2019, în conformitate cu prevederile art. 30 din Legea nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, sesizarea a fost repartizată aleatoriu prin sistemul electronic de distribuire a sesizărilor.

Potrivit sesizării și a materialelor anexate, dna Balan Maria, director al Gimnaziului satului Cozești, raionul Sîngerei, a angajat în calitate de [REDACTED] în instituția pe care o administrează, persoana apropiată [REDACTED], admițând astfel o eventuală încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese.

La 29 mai 2019, în conformitate cu prevederile art. 31 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, prin procesul-verbal de inițiere a controlului nr. 119/12, în privința dnei Balan Maria, director al Gimnaziului satului Cozești, raionul Sîngerei, a fost inițiat controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese.

Prin scrisoarea nr. 04-12/995 din 29 mai 2019, recepționată la 10 iunie 2019, dna Balan Maria a fost informată despre inițierea în privința sa a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese și despre drepturile sale prevăzute la art. 33 din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

În temeiul prevederilor legale prevăzute la art. 20, alin. (1), lit. a) - d), art. 32, alin. (3) și art. 37, alin. (2) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, au fost consultate date din registrele informaționale de stat, registrul declarațiilor privind conflictele de interese înregistrat în cadrul Autorității Naționale de Integritate cu nr. [REDACTED] și solicitate [REDACTED] (solicitarea nr. 04-12/1035 din 04 iunie 2019), [REDACTED] (solicitarea nr. 04-12/1036 din 04 iunie 2019), informații și documente necesare desfășurării controlului.

Prin scrisoarea nr.1871, înregistrată în cadrul Autorității Naționale de Integritate la 14 iunie 2019, ca răspuns la solicitarea nr. 04-12/1035 din 04 iunie 2019, [REDACTED], a prezentat copiile autentificate a următoarelor acte:

- Regulamentul de organizare și funcționare a Gimnaziului Cozești;
- Ordinul nr. [REDACTED] din 02 martie 2016 cu privire la personal;
- Carnetul de muncă cu înscrierile pentru activitatea desfășurată de către dna Balan Maria;

- Fișa postului dnei Balan Maria în funcția de director al Gimnaziului Cozești;
- Diplomele de studii postsecundar pedagogic și de studii superioare ale dnei Balan Maria.

Suplimentar, în contextul solicitării anterioare (nr. 04-12/1035 din 04 iunie 2019), [REDACTAT], a mai expediat prin intermediul Serviciului de poștă electronică guvernamentală, la adresa de email: [REDACTAT], copiile următoarelor acte:

- Cererea de demisie a dnei Balan Maria, din funcția de director al Gimnaziului Cozești;
- Ordinul nr. [REDACTAT] din 27 mai 2019 cu privire la demisie a dnei Balan Maria.

Prin scrisoarea nr. 2862, înregistrată în cadrul Autorității Naționale de Integritate la 17 iulie 2019, ca răspuns la solicitarea nr. 04-12/1036 din 04 iunie 2019, [REDACTAT] a expediat copiile autentificate a mai multor acte (anexate la dosarul de control), dintre care, cu referire la obiectul controlului **prezentînd următoarele:**

- Contractul individual de muncă nr. [REDACTAT] din 01 decembrie 2018, încheiat între directorul Gimnaziului satului Cozești, Balan Maria și [REDACTAT];
- Contractul individual de muncă nr. [REDACTAT] din 01 februarie 2019, încheiat între directorul Gimnaziului satului Cozești, Balan Maria și [REDACTAT];
- Extrasul din Ordinul nr. [REDACTAT] din 01 octombrie 2018 cu privire la acordarea concediului din cont propriu;
- Extrasul din Ordinul nr. [REDACTAT] din 01 decembrie 2018 cu privire la prelungirea concediului din cont propriu și angajare;
- Fișa individuală a postului [REDACTAT] în funcția de [REDACTAT], semnată la 01 decembrie 2018.

În urma consultării Registrului informațional de Stat „Registrul de Stat al Populației”, s-a stabilit că [REDACTAT], este [REDACTAT] dnei Balan Maria, confirmîndu-se astfel relația de persoană apropiată [REDACTAT] dintre cei doi.

Coroborînd toate informațiile reflectate mai sus, inspectorul de integritate atestă următoarele:

Dna Balan Maria, deține funcția de director al Gimnaziului satului Cozești, raionul Sîngerei din 01 martie 2011, fiind numită prin concurs de către Direcția Generală Tineret și Sport [REDACTAT], prin Ordinul nr. [REDACTAT] din 01 martie 2011.

Ulterior, prin Ordinul nr. [REDACTAT] din 02 martie 2016 cu privire la personal a Direcției Educație a Consiliului raional [REDACTAT], a fost prelungit contractul individual de muncă cu dna Balan Maria, director al Gimnaziului satului Cozești, raionul Sîngerei, cu începere de la 02 martie 2016.

De menționat că prin ordinul nr. [REDACTAT] din 27 mai 2019 cu privire la demisie a Direcției Educație a Consiliului raional [REDACTAT], a fost desfăcut contractul individual de muncă cu dna Balan Maria, director al Gimnaziului satului Cozești, raionul Sîngerei, începînd cu 27 mai 2019.

În conformitate cu art. 20, alin. (1), lit. b)-c) din Codul educației al RM nr. 152 din 17 iulie 2014, învățămîntul general cuprinde: „..... b) *învățămîntul primar: clasele I–IV; c) învățămîntul gimnazial: clasele V–IX; ....*”, iar potrivit art. 21, alin. (1) din același Cod, „.....*instituțiile publice de învățămînt primar, gimnazial, liceal și extrașcolar (de nivel raional) sînt înființate, reorganizate și lichidate de către autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea și ale UTA Găgăuzia...*”.

Potrivit regulamentului - tip de organizare și funcționare a instituțiilor de învățămînt primar și secundar, ciclul I și II, aprobat prin ordinul Ministerului Educației nr. 235 din 25 martie 2016, precum și a Regulamentului-tip de organizare și funcționare a Gimnaziului Cozești, discutat și aprobat la Consiliul Profesorat nr. [REDACTAT] din 20 septembrie 2018 „*directorul exercită conducerea executivă a instituției, în conformitate cu atribuțiile conferite de lege, cu hotărârile Consiliului de administrație al instituției, precum și alte reglementări legale*”.

Conform prevederilor art.3, alin.(1), lit.e) din Legea nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, dna Balan Maria, exercitînd funcția de director al instituției publice de învățămînt general (Gimnaziul satului Cozești, raionul Sîngerei), *deținea calitatea de subiect al declarării averii și intereselor personale.*

Din materialele expediate de către [REDACTED] (scrisoarea nr. 2862, înregistrată în cadrul Autorității Naționale de Integritate la 17 iulie 2019), s-a constatat că dna Balan Maria, deținând funcția de director al Gimnaziului satului Cozești, raionul Sîngerei, a emis/semnat acte administrative și încheiat direct acte juridice după cum urmează:

- Contractul individual de muncă nr. [REDACTED] din 01 decembrie 2018, încheiat cu [REDACTED];
- Contractul individual de muncă nr. [REDACTED] din 01 februarie 2019, încheiat cu [REDACTED];
- Ordinul nr. [REDACTED] din 01 octombrie 2018 cu privire la acordarea concediului din cont propriu, în care este vizat [REDACTED];
- Ordinul nr. [REDACTED] din 01 decembrie 2018 cu privire la prelungirea concediului din cont propriu și angajare, în care este vizat [REDACTED];
- Fișa individuală a postului lui [REDACTED] în funcția de [REDACTED], semnată la 01 decembrie 2018.

Potrivit art. 2 din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, **conflict de interese reprezintă situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii:**

interes personal este orice interes material sau nematerial al subiectului declarării ce rezultă din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile sale cu persoane apropiate sau cu persoane juridice și alți agenți economici, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, inclusiv cu partidele politice și cu organizațiile internaționale;

persoană apropiată este soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră);

Conform art. 12, alin. (3) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, **conflictul de interese real apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sânt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.**

Potrivit, art. 12, alin. (4), lit. (a) și (b) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, dna Balan Maria, exercitând funcția de director al Gimnaziului satului Cozești, raionul Sîngerei, **era obligată să informeze șeful ierarhic sau organul ierarhic superior imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării, despre conflictul de interese în care se află și să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică până la soluționarea conflictului de interese.**

Art. 12 alin. (5) din aceeași lege prevede că „**Informarea despre apariția unui conflict de interese real se va face pînă la soluționarea cererii/demersului, emiterea actului administrativ, încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terțe, a actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei și va lua forma unei declarații scrise ce trebuie să conțină date despre natura conflictului de interese și despre modul în care acesta influențează sau poate influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică**”.

Art. 14, alin. (2) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, statuează: „**Conflictul de interese real se soluționează de către subiectul declarării, conducătorul organizației publice, Autoritatea Națională de Integritate sau Consiliul de Integritate, după caz**”.

Conform art. 14, alin. (3) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, până la soluționarea conflictului de interese real, subiectului declarării, în persoana dnei Balan Maria, îi este interzisă întreprinderea oricărei acțiuni pe cauza dată, cu excepția abținerii.

Subsidiar, potrivit art. 14, alin. (4) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, subiectul declarării, în persoana dnei Balan Maria, poate soluționa conflictul de interese real în care se află prin abținerea de la rezolvarea cererii/demersului, de la emiterea/adoptarea actului administrativ, de la încheierea actului juridic, de la participarea la luarea unei decizii sau luarea deciziei/votare, informând toate părțile vizate de decizia respectivă în privința măsurilor luate pentru a proteja corectitudinea procesului de luare a deciziilor.

În același timp, potrivit prevederilor art. 3 din Legea integrității nr. 82/2017, dna Balan Maria, exercitând funcția de director al instituției publice de învățământ general (Gimnaziul satului Cozești, raionul Sîngerei), deținea și calitatea de agent public.

Astfel, în conformitate cu art. 14, alin. (2), lit. a)-b) din aceeași lege, dna Balan Maria avea obligația „să declare în scris, în termen de 3 zile, ... despre conflictele de interese reale apărute în cadrul activității sale profesionale, explicînd natura conflictelor de interese și cum acestea influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a atribuțiilor sale precum și să evite consumarea conflictelor de interese prin abținere de la exercitarea atribuțiilor sale în măsura în care acestea sînt amenințate de conflicte de interese, pînă la soluționarea acestora”.

Avînd în vedere că organul ierarhic superior nemijlocit al dnei Balan Maria, este Direcția Educație a Consiliului raional [REDACTED] (fapt confirmat inclusiv de Fișa postului dnei Balan Maria în funcția de director al Gimnaziului satului Cozești, anexată la materialele dosarului de control), aceasta urma să întreprindă măsurile corespunzătoare în conformitate cu prevederile art. 12, alin. (4), lit. (a) - (b) și art. 12, alin. (5) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale.

Direcția Educație a Consiliului raional [REDACTED], în răspunsul cu nr. 1871, înregistrat în cadrul Autorității la 14 iunie 2019, a comunicat că dna Balan Maria nu a informat despre careva conflicte de interese în care s-a aflat în perioada exercitării funcției de director al Gimnaziului satului Cozești, raionul Sîngerei, respectiv în Registrul declarațiilor privind conflicte de interese din cadrul Direcției Educație, nu sunt înregistrate declarații depuse de către dumneaei.

Mai mult ca atît, în Registrul declarațiilor privind conflictele de interese al Autorității Naționale de Integritate, nu sunt prezente înscrisuri despre careva declarații adresate Autorității Naționale de Integritate de către dna Balan Maria, prin care ar fi solicitat soluționarea cărorva conflicte de interese reale în care s-a aflat.

Prin urmare se atestă că dna Balan Maria nu a informat/nu a declarat și respectiv nu a soluționat conflictele de interese reale în care se afla.

Potrivit art. 12, alin. (10) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, conflictul de interese consumat reprezintă fapta subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (7).

În vederea asigurării respectării dreptului la apărare, prin scrisoarea nr. 04-12/1362 din 05 iulie 2019, recepționată la 12 iulie 2019, dna Balan Maria a fost invitată la sediul Autorității Naționale de Integritate, pentru a-și **prezenta punctul de vedere** asupra obiectului controlului.

La 17 iulie 2019, dna Balan Maria a prezentat în scris punctul de vedere, înregistrat în cadrul Autorității Naționale de Integritate cu nr. 2860 în care a indicat că „... În localitățile rurale este foarte greu de găsit o persoană care pentru 0,25 salariu de [REDACTED] ar face munca conștient conform necesităților. Dar într-o instituție, necesitate este mult mai mare decît 0,25 salariu, deoarece mereu este de reparat, instalat, verificat, descărcat, încărcat etc.

Instituția însă nu poate oferi un salariu mai mare, dat fiind faptul că are deficit bugetar de [REDACTED] lei. Lucrătorul [REDACTED] a depus cerere de concediu din cont propriu, care a

fost acceptată, deoarece domnul a declarat că oricum pleacă peste hotare pentru a câștiga finanțe într-u întreținerea fiului la studii și plata contractului acestuia.

Menționează că, neavînd pe cine angaja temporar, dar totodată fiind necesitatea de a îndeplini lucrările strict necesare, a fost angajat [REDACTAT]. El a îndeplinit funcția pe deplin și nu a avut oportunitatea de a se revolta, că salariu este mic pentru volumul de lucru efectuat. Pe lângă necesitățile instituției se mai repară și lucrurile deteriorate de copii.

Nu totdeauna daunele cauzate de elevi pot fi lichidate cu ajutorul părinților, conform Regulamentului de funcționare a instituției, deoarece în familiile needucogene nu ai cu cine discuta.

Susține că, nu a informat organul ierarhic superior fiindcă nu a știut că este necesar, iar din momentul ce a conștientizat încălcarea, a depus cerere de demisie la 13.05.2019".

Analizînd minuțios cele relatate de dna Balan Maria în punctul său de vedere, inspectorul de integritate consideră că **responsabilitatea de a se conforma prevederilor legii este o obligație a dnei Balan Maria, iar cunoașterea sau necunoașterea legii nu exonerează de răspundere.**

Asfel, necunoașterea legii invocată de dna Balan Maria, nu reprezintă o scuză plauzibilă întru justificarea exonerării de răspunderea generată de conflictele de interese abordate în prezenta speță (nemo legem ignorare censetur), în contextul în care este axiomatic că relațiile sociale sunt guvernate de norme juridice, iar actele normative (în care sunt materializate normele juridice) indiferent de forța juridică și organul emitent, pentru asigurarea cunoașterii și opozabilității lor, se publică în corespundere cu art. 56 alin. (4) din Legea cu privire la actele normative (anterior Legea cu privire la actele legislative), în Registrul de stat al actelor juridice, precum și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau, după caz, în monitoarele oficiale ale raioanelor, municipiilor și ale unităților teritoriale autonome cu statut juridic special ori în Registrul actelor locale, prezumându-se cunoașterea de către toți destinatarii legii a regulilor de conduită impuse, informația fiind accesibilă publicului.

Și nimeni nu poate fi considerat că nu cunoaște legea, *adagiu latin* ce exprimă principiul potrivit căruia se prezumă că toată lumea cunoaște legea și nimeni nu poate fi apărat de răspundere invocând necunoașterea prevederilor ei; eroarea de drept nu exonerează de răspundere. Cunoașterea și respectarea legilor este o îndatorire primordială a tuturor cetățenilor, înscrisă în Constituție. Cunoașterea și respectarea legii definesc atitudinea civică, comportamentul etic, grija față de valorile sociale, apărute și promovate prin actele normative, față de interesele fundamentale ale întăririi și dezvoltării societății. Legile și celelalte acte normative sunt aduse la cunoștința cetățenilor prin publicarea lor în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

În urma examinării materialelor acumulate în dosarul de control, punctul de vedere al persoanei supuse controlului și prevederile legale ce guvernează speța, inspectorul de integritate concluzionează că dna Balan Maria, exercitând funcția de director al Gimnaziului satului Cozești, raionul Sîngerei, a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, manifestat prin:

- nedeclararea în conformitate cu art. 12, alin. (4), lit. (a) - (b) și art. 12, alin. (5) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, *imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării șefului ierarhic sau organului ierarhic superior (în cazul de față - Direcția Educație a Consiliului raional [REDACTAT])*, despre conflictele de interese în care se afla.

- nesoluționarea conflictelor de interese reale în conformitate cu art. 14, alin. (2) - (4) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, prin emiterea/semnarea actelor administrative și încheierea directă a actelor juridice, care vizează persoana apropiată [REDACTAT] după cum urmează:

- Contractul individual de muncă nr. [REDACTAT] din 01 decembrie 2018, încheiat cu [REDACTAT];
- Contractul individual de muncă nr. [REDACTAT] din 01 februarie 2019, încheiat cu [REDACTAT];
- Ordinul nr. [REDACTAT] din 01 octombrie 2018 cu privire la acordarea concediului din cont propriu, în care este vizat [REDACTAT];
- Ordinul nr. [REDACTAT] din 01 decembrie 2018 cu privire la prelungirea concediului din cont propriu și angajare, în care este vizat [REDACTAT];
- Fișa individuală a postului lui [REDACTAT] în funcția de [REDACTAT], semnată la 01 decembrie 2018;

fapt prin care a admis **consumare conflictelor de interese**, în conformitate cu art. 12 alin. (10) al Legii 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale.

În conformitate cu prevederile art. 23, alin. (7) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, „*În cazul în care persoana nu mai ocupă o funcție publică sau de demnitate publică la data constatării averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicția de 3 ani se aplică potrivit legii, de la data la care a rămas definitiv actul de constatare sau, respectiv, a rămas definitivă și irevocabilă hotărârea judecătorească prin care se confirmă existența averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese*”.

Din aceste raționamente, în conformitate cu prevederile art. 19, 35-38 și 39 din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, art. 23 din Legea 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, inspectorul de integritate,-

DECIDE:

1. Se constată că dna Balan Maria, aflându-se în exercițiul funcției de director al Gimnaziului satului Cozești, raionul Sîngerei, a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, manifestat prin:

- nedeclararea în conformitate cu art. 12, alin. (4), lit. (a) - (b) și art. 12, alin. (5) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, *imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării șefului ierarhic sau organului ierarhic superior (în cazul de față - Direcția Educație a Consiliului raional [REDACTAT])*, despre conflictele de interese în care se afla.

- nesoluționarea conflictelor de interese reale în conformitate cu art. 14, alin. (2) - (4) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, prin emiterea/semnarea actelor administrative și încheierea directă a actelor juridice, care vizează persoana apropiată [REDACTAT], fapt prin care a admis **consumare conflictelor de interese**, în conformitate cu art. 12 alin. (10) al Legii 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale.

2. Se decede, dna Balan Maria, din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, pe o perioadă de 3 (trei) ani de la data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.

3. Se înscrie dna Balan Maria în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, de la data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.

4. Se aduce la cunoștința dnei Balan Maria actul de constatare și se informează despre dreptul de a-l contesta în termen de 15 zile de la primirea acestuia, în instanța de contencios administrativ.

**Inspector de integritate
al Inspectoratului de Integritate**

[REDACTAT]

Sergiu POPA